
Vergaderjaar 2003–2004 A

29 306 (R 1745)

Verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Republiek Tanzania; Dodoma, 31 juli 2001

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2003

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 18 november 2003.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 18 december 2003.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 31 juli 2001 te Dodoma totstandgekomen verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Republiek Tanzania (Trb. 2002, 21 en 2002, 144).¹

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 18 november 2003 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. G. de Hoop Scheffer

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Toelichtende nota

Algemeen

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 31 juli 2001 te Dodoma tot stand gekomen Verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Republiek Tanzania toegelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste van deze twee behandelingen.

Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen kunnen aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Het verdrag is alleen in het Engels gesloten.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over de behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op vrije transfer en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden.

Alle investeringsbeschermingsverdragen die Nederland sluit, zijn gebaseerd op de Nederlandse modelovereenkomst. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waar het bedrijfsleven in het buitenland een beroep op kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Het verdrag is op 31 juli 2001 ondertekend. Door onder meer andere keuzes in de prioriteitsstelling heeft het daarna nog even geduurd voordat de goedkeuringsprocedure is vervolgd.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Tanzania

Het kader voor het economisch beleid in Tanzania wordt bepaald door een in april 2000 door Tanzania met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gesloten akkoord, waarbij met een driejarige lening onder de zogenoemde Armoede Reductie en Groei Faciliteit (Poverty Reduction and Growth Facility – PRGF), het economisch beleid voor de periode 2000–2002 wordt ondersteund. Dit impliceert voor de regering een beleid gericht op de

bevordering van de macro-economische stabiliteit en economische groei. Het omvat tevens een pakket aan maatregelen ter bevordering van de structurele economische hervormingen, zoals de privatisering van staatsbedrijven en het terugdringen van het overheidstekort. De privatisering van de staatsbedrijven is in 1994 gestart, maar verloopt traag. De reële economische groei is al jaren stabiel en is van 3,5% in 1997 toegenomen naar 5,2% in 2002. Naar verwachting zal deze tendens zich in 2003 voortzetten met een groei van 5,4%. Deze positieve ontwikkelingen zijn het resultaat van het structurele hervormingsbeleid (onder andere privatisering). De groei van de afgelopen 6 jaar overstijgt de stabiele bevolkingsgroei van rond 2,5% per jaar.

De inflatie vertoont sinds een aantal jaren een dalende tendens. De inflatie daalde van circa 29,8% in 1995 naar 4,8% in 2002. Dit is het resultaat van onder meer het strakke monetaire beleid. De inflatie zal in 2003 en 2004 waarschijnlijk licht oplopen naar respectievelijk 5,4% en 5,1%. Zeer positief is dat Tanzania waarschijnlijk in deze jaren voor het eerst een reële rente zal hebben van ongeveer 8%. Dit zal een positief effect hebben op het aantrekken van extra buitenlandse investeringen.

De lopende rekening van de betalingsbalans is in de afgelopen jaren verbeterd. Het tekort op de lopende rekening is gedaald van US\$ 911 miljoen in 1999 naar circa US\$ 541 miljoen in 2000. Desalniettemin blijft het tekort op de lopende rekening aanzienlijk.

De afgelopen jaren zijn de belangrijkste beperkingen op de buitenlandse handel afgeschaft. Een nieuwe investeringswet maakt de invoer van kapitaalgoederen vrij van importheffingen. De buitenlandse investeringen in Tanzania zijn sinds 1993 toegenomen.

Deze concentreren zich in een aantal sectoren, te weten: landbouw, mijnbouw (goud, nikkel, koper en kobalt), energie (gasexploitatie), infrastructuur en toerisme.

Er zijn mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven op het gebied van infrastructuur, mijnbouw, landbouw (bloemen en fruit), toerisme, transport en de natte en droge bouw. Naar schatting zijn ongeveer 20 Nederlandse bedrijven in Tanzania gevestigd. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het totaal van de uitstaande investeringen. Op een aantal terreinen, zoals de rehabilitatie van de luchthavens en havens en in de bloemensector zijn Nederlandse bedrijven prominent vertegenwoordigd. Op het terrein van toerisme lijken zich, in toenemende mate, mogelijkheden voor te doen.

De Nederlandse handel met Tanzania is relatief gering van omvang. De Nederlandse export naar Tanzania steeg van ruim € 21,78 miljoen in 1996 naar ongeveer € 43,4 miljoen in 2000 om in 2001 weer ongeveer gelijk aan 1999 te eindigen met € 34,6 miljoen. Het exportpakket bestaat voornamelijk uit kapitaalgoederen (machines en vervoermaterieel) en textiel (oude kleren). De Nederlandse import uit Tanzania vertoont tevens een stijgende tendens, waarbij de import groeide van ruim € 33,13 miljoen in 1996 naar € 59,8 miljoen in 2000 om in 2001 licht terug te vallen naar € 45,8 miljoen. De invoer bestaat met name uit voedingsmiddelen en tabak.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedling van dit verdrag te wensen.

De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Tanzania als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet

daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringsgedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land gevestigde rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van een andere verdragspartij) (onderdeel b). De definitie van het grondgebied van de verdragspartijen komt overeen met de definitie uit de Nederlandse standaardtekst voor een investeringsbeschermingsverdrag (onderdeel c).

Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de toelating van investeringen te beslissen en om voorwaarden aan investeerders op te leggen.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden. Er is een bepaling opgenomen waarin staat dat Tanzania speciale voordelen mag geven aan eigen kleine lokale industrieën, onder voorwaarde dat deze niet wezenlijk ingrijpen op de investeringen en activiteiten in verband met een investering van investeerders van het Koninkrijk. Daarbij is de verplichting vastgelegd dat Tanzania zich inzet om dergelijke voordelen geleidelijk af te bouwen (zesde lid).

Artikel 4 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.

Artikel 5 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in vrij convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Veel voorkomende betalingen betreffen de opbrengsten van de investering, zoals winsten, dividenden en interesten (eerste lid, onderdelen a en b). Dit artikel garandeert eveneens vrije transfer van de betaling van compensatie, zoals de in artikel 6 bedoelde compensatie bij onteigening en de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie (eerste lid, onderdeel e), alsmede van betalingen voortvloeiend uit geschillenbeslechting (eerste lid, onderdeel f). In het tweede lid wordt nader omschreven welke wisselkoers van toepassing is bij de in het eerste lid bedoelde overmakingen. Een verdragspartij mag eisen dat voorafgaand aan deze overmakingen een investeerder zijn belastingverplichtingen in verband met een investering nakomt, op voorwaarde dat deze eis het oogmerk genoemd in het eerste en tweede lid van dit artikel niet opzij zet (derde lid).

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een

investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige en eerlijke schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de getroffen investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt. Het ligt voor de hand dat het recht op rentevergoeding ingaat op het moment dat de investeerder recht heeft op schadeloosstelling. In Nederland is dat bijvoorbeeld in artikel 55, derde lid, van de Ontheingingswet vastgelegd. Een uitdrukkelijke regeling in het verdrag op dit punt is niet nodig. Zonder nadere regeling in het verdrag of uitspraken van een rechter ontstaat op het moment waarop de schadeloosstelling wordt vastgesteld ook het recht op rentevergoeding. Mocht een geschil ontstaan over de compensatie of het recht van rentevergoeding, dan beslist de geschillenbeslechtende instantie daarover. In onderdeel c is bepaald dat de compensatie wordt betaald in de valuta van het land waarvan de investeerder onderdaan is of – met instemming van de investeerder – in een vrij convertibele valuta dat de overmaking geschiedt naar een land naar keuze van de investeerder. Hiermee is naast de meer algemene regeling van artikel 5 met betrekking tot de vrije overmaking van gelden als gevolg van een compensatie, verzekerd dat de betalingen inzake compensatie bij onvrijwillig bezitsverlies zonder hindernissen kunnen plaatsvinden. Beide regelingen hebben hetzelfde oogmerk en dezelfde strekking.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Regeling herverzekering investeringen. *Artikel 9* behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. De verdragspartijen stemmen er op voorhand mee in dat een geschil op verzoek van een investeerder wordt onderworpen aan internationale arbitrage. Een geschil kan worden voorgelegd aan het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag (eerste lid). Rechtspersonen, die investeerders zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een investeerder van de andere verdragspartij, worden in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij (tweede lid). De rechtskracht van de arbitrage-uitspraak is geregeld in artikel 53 van het ICSID-verdrag.

Artikel 10 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Het verdrag zal echter niet van toepassing zijn op geschillen die ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitragetribunaal, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid). In het vijfde lid is bepaald dat het tribunaal beslist op basis van eerbied voor het recht. Het arbitragetribunaal bepaalt de verdeling tussen partijen van de kosten die worden gemaakt ten behoeve van de uitvoering van de geschillenbeslechting.

Artikel 13 omschrijft de territoriale toepassing van het verdrag.

Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd, telkens met een periode van 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. Met de in het eerste lid bedoelde notificatie wordt de andere verdragsluitende partij ook medegedeeld voor welke onderdelen van het Koninkrijk het verdrag in werking zal treden. In het geval van opzegging zal een overgangsregeling van 15 jaar gelden ten aanzien van vóór de beëindiging van het verdrag gedane investeringen (derde lid). Het verdrag kan, wat het Koninkrijk

betreft, voor de verschillende rijkdelen apart worden opgezegd. Het vierde lid voorziet daarin. Aangezien het Koninkrijk verdragspartij is, geschiedt een dergelijke opzegging door het Koninkrijk. *Artikel 15* bepaalt dat dit verdrag bij inwerkingtreding het op 14 april 1970 te Dar es Salaam tot stand gekomen verdrag inzake economische en technische samenwerking tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Republiek Tanzania (Trb. 1970, 77) zal vervangen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip